

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
МЕХАНИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра геометрии, топологии и методики преподавания математики

КОНТРОВСКИЙ Александр Сергеевич
**ПРОСТОЕ И СЛОЖНОЕ ОТНОШЕНИЯ ТОЧЕК И ИХ
ПРИЛОЖЕНИЯ**

Дипломная работа

Научный руководитель:
кандидат физ.-мат. наук, доцент
Кононов Сергей Гаврилович

Минск, 2024

Аннотация

Дипломная работа, 38 с., 5 источников.

Ключевые слова: вещественная проективная плоскость, однородные координаты, проективное преобразование, простое и двойное (сложное) отношение точек прямой, модели гиперболической плоскости.

Объект исследования: проективная и гиперболическая геометрии.

Предмет исследования: простое и сложное отношения точек прямой.

Цель работы: изучение свойств простого и сложного отношений точек прямой и их применение в гиперболической геометрии.

Методы исследования: анализ научно-теоретической литературы по теме исследования, метод анализа и синтеза, статистический метод.

Полученные результаты и их новизна: в дипломной работе: даны определения простого и сложного отношения точек; их координатные выражения; указана роль простого отношения в аффинной геометрии и роль сложного отношения в проективной геометрии; отмечены групповые свойства этих отношений. Установлено, что в моделях гиперболической геометрии для определения расстояния между точками используется сложное отношение точек.

Достоверность материалов и результатов дипломной работы: все приведенные в дипломной работе утверждения соответствуют установленным математическим фактам.

Область возможного практического применения: результаты дипломной работы могут быть использованы при чтении спецкурсов по геометрической тематике.

Анатацыя

Дыпломная праца, 38 с., 5 крыніц.

Ключавыя словы: рэчаісная праектыўная плоскасць, аднародныя каардынаты, праектыўнае пераўтварэнне, звычайныя і падвойныя (складаныя) адносіны пунктаў прамой, мадэлі гіпербалічнай плоскасці.

Аб'ект даследавання: праектыўная і гіпербалічная геаметрыі.

Прадмет даследавання: звычайныя і падвойныя адносіны пунктаў прамой.

Мэта працы: вывучэнне ўласцівасцяў звычайных і падвойных адносін пунктаў прамой і іх выкарыстанне ў гіпербалічнай геаметрыі.

Метады даследавання: аналіз навукова-тэарэтычнай літаратуры па тэме даследавання, метады аналізу і сінтэзу, статыстычны метады.

Атрыманыя вынікі і іх навізна: у дыпломнай працы дадзены азначэнні звычайных і падвойных адносін пунктаў прамой; каардынатныя выразы гэтых адносін; ролі гэтых адносін у афиннай і праектыўнай геаметрыях; групавыя уласцівасці пазначаных адносін. Вызначана, што ў мадэлях гіпербалічнай геаметрыі падвойныя адносіны выкарыстоўваюцца пры азначэнні адлегласці паміж пунктамі.

Дакладнасць матэрыялаў і вынікаў дыпломнай працы: вынікі дыпломнай працы не супярэчаць існуючым матэматычным дадзеным.

Вобласць магчымага практычнага прымянення: матэрыялы дыпломнай працы могуць быць выкарыстаны пры выкладанні спецкурсаў геаметрычнай тэматыцы.

Annotation

Diploma thesis, 38 p., 5 sources.

Keywords: real projective plane, homogeneous coordinates, projective transformation, simple and double (complex) ratio of points of the straight line, models of hyperbolic plane.

The object of research: projective and hyperbolic geometry.

Subject of research: simple and double ratio of points of the straight line.

Purpose of the work: to study the properties of simple and complex relationships between points of a line and their application in hyperbolic geometry.

Research methods: analysis of scientific and theoretical literature on the research topic, method of analysis and synthesis, statistical method.

The results obtained and their novelty: definitions and the basic properties of simple and double ratio of points are given; the role of a simple ratio in affine geometry and the role of a complex ratio in projective geometry are indicated; the group properties of these relationships are noted. It has been established that in models of hyperbolic geometry, a complex relationship of points is used to determine the distance between points.

Reliability of materials and results of the thesis: All statements given in the thesis correspond to established mathematical facts.

Scope of possible practical application: the results of the thesis can be used when teaching special courses on geometric topics.